

6. 2. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak předcházet trestní odpovědnosti právnických osob - perspektiva Velké Británie

Již více než dva roky je účinný zákon č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (dále jen „ZTOPO“). K základům trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim již bylo v obecné rovině napsáno mnoho, proto se autorka tohoto článku zaměřuje na to, jaká opatření by měla právnická osoba učinit, aby předešla případné trestní odpovědnosti. Inspiraci je přitom možné hledat právě ve Velké Británii.

TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Z ustanovení § 8 odst. 2 písm. b) ZTOPO vyplývá, že právnická osoba nebude trestně odpovědná za trestný čin spáchaný jejím zaměstnancem, jestliže bude v rámci trestního řízení prokázáno, že tato právnická osoba (resp. její orgány) provedla taková opatření, která jí ukládají právní předpisy nebo která lze od ní spravedlivě požadovat. S ohledem na skutečnost, že judikatura doposud nestanovila, které vnitřní předpisy budou považovány z hlediska jejich obsahu za dostatečné či jakým způsobem má probíhat kontrola nad činností zaměstnanců tak, aby splňovala požadavek efektivity a zároveň se právnická osoba nestala „otrokem“ nikdy nekončících školení a testování svých zaměstnanců, lze inspiraci hledat v některých evropských zemích, kde trestní odpovědnost právnických osob funguje již několik let.

V tomto smyslu je třeba upozornit zejména na Velkou Británii, jež přijala v souvislosti s tzv. Bribery Act (právní předpis postihující korupční jednání právnických osob) dokument nazvaný „Bribery Act 2010: Guidance to help commercial organisations prevent bribery“. Tímto dokumentem se britské Ministerstvo spravedlnosti pokouší umožnit obchodním společnostem bránit se postihu vyplývajícího z Bribery Act tím, že tyto obchodní společnosti zavedou adekvátní postupy, kterými je možné zabránit jakékoliv jí přidružené osobě páchat trestný čin podplácení. Tato směrnice je indikativní povahy a soudy se na jejím základě budou v konkrétních případech rozhodovat individuálně.[1]

Konkrétně je výše uvedená směrnice založena na 6 principech, podle kterých má právnická osoba postupovat tak, aby dokázala předcházet korupčnímu jednání. Těmito principy jsou:

- **Přiměřenost** (opatření, jež mají být přijata, by měla odpovídat velikosti právnické osoby a také tomu, zda je s ohledem na předmět činnosti právnické osoby korupční jednání více či méně běžné);
- **Angažovanost vedení** (vrcholné vedení právnické osoby má z hlediska svého postavení příležitosti a možnosti k tomu, aby zajistilo, že právnická osoba bude vykonávat svoji činnost

bez korupce; je třeba prokázat, že korupce není při činnosti právnické osoby tolerována; osobní angažovanost členů vrcholného vedení je z tohoto pohledu vítána);

- **Posouzení rizik** (je třeba znát prostředí, ve kterém právnická osoba vykonává svoji činnost, stejně jako osoby, se kterými spolupracuje);
- **Due diligence** (při předcházení korupčnímu jednání je důležité vědět, s kým daná právnická osoba spolupracuje, proto je vhodné klást důraz na výběr osob, které za právnickou osobu následně vystupují);
- **Komunikace** (seznámení zaměstnanců se zásadami a postupy právnické osoby zvyšuje povědomí o dané problematice; na zvažování je také zavedení systému pravidelných školení);
- **Monitoring a kontrola** (je nutné si uvědomit, že riziko, kterému právnická osoba čelí, se v průběhu doby může změnit, stejně jako efektivita zavedených opatření; proto je vhodné podrobit systém vnitřních opatření určité revizi).

Dle vyjádření legislativního odboru Ministerstva spravedlnosti České republiky se v současné době neuvažuje o přijetí podzákoného právního předpisu, jenž by byl obdobou výše uvedené směrnice platné ve Velké Británii. Obecně je možné konstatovat, že jediným způsobem, kterým se právnická osoba v praxi bude moci účinně bránit trestní odpovědnosti, je zavedení (resp. aktualizace) komplexní protikorupční strategie. Taková strategie obvykle obsahuje následující prvky:

- zavedení a uplatňování protikorupční strategie s vyvozením odpovědnosti v případě jejího porušení;
- přijetí (či aktualizace) příslušných vnitřních předpisů, zejména etického kodexu, protikorupčního předpisu nebo třeba archivačního řádu, přičemž všechny vnitřní předpisy právnické osoby by měly obsahovat jasná pravidla postupu;
- prokazatelné seznámení všech zaměstnanců včetně a vrcholového managementu právnické osoby a pokud možno i externistů s těmito vnitřními předpisy právnické osoby;
- legislativní a faktické zajištění dodržování právních předpisů a vnitřních předpisů právnické osoby, včetně ověřování, zda je postupováno osob podle těchto předpisů např. prostřednictvím interního auditu;
- zavedení příslušných kontrolních orgánů, např. interního auditu;
- zavedení systému pravidelného hlášení zjištěných vad, skutečností či nesprávných postupů, např. jednorocní zpráva interního auditu představenstvu a dozorčí radě;
- zavedení odpovídající identifikace interních dokumentů tak, aby bylo vždy možné konkrétní dokument dohledat a aby bylo možné doložit, že nebyl vytvořen jindy (např. číslování a datování zápisů z jednání představenstva);
- archivace dokumentů a zavedení postupů pro skartaci dokumentů v souladu se zákonnými požadavky;
- zavedení institutu externího nebo interního ombudsmana, či tzv. whistleblowingu, tedy způsobů, prostřednictvím kterých mohou zaměstnanci bezpečně upozorňovat na možné porušení protikorupční strategie nebo možnosti anonymizovaného upozorňování;
- zavedení odpovídajícího řádného zákonného systému prověřování zaměstnanců či externích spolupracovníků před uzavřením spolupráce;
- zavedení systému zajištění dokladování výše uvedených postupů a skutečností tak, aby právnická osoba byla schopná svůj postup doložit relevantními a použitelnými důkazy.

Na problematiku opatření, jež mají právnické osobě pomoci předcházet trestní odpovědnosti, je třeba nahlížet taktéž z praktického hlediska. Je žádoucí, aby implementace nových vnitřních předpisů (včetně těch protikorupčních) či jejich aktualizace neochromily samotnou činnost právnické osoby. Dle autorky je třeba trvat na tom, aby zaměstnanci byli s vnitřními předpisy seznamováni formou osobního školení, ačkoliv nezřídka kdy to může být pro právnickou osobu velmi časově i organizačně náročné. Stále je však možné považovat tento způsob seznámení zaměstnanců s

vnitřními předpisy za způsob, který nejlépe naplňuje požadavky ZTOPO.

Osobní seznámení zaměstnanců s vnitřními předpisy je za určitých podmínek možné nahradit elektronickým seznamováním zaměstnanců s vnitřními předpisy, ideálně v kombinaci s testováním zaměstnanců z jejich znalostí vnitřních předpisů. Elektronické seznámení zaměstnanců s vnitřními předpisy umožní, aby bylo elektronicky zaznamenáno, kdy zaměstnanec otevřel příslušný email, ve kterém se nový nebo novelizovaný vnitřní předpis nacházel. Daná právnická osoba tak získá důkaz o tom, že zaměstnanec se s vnitřním předpisem seznámil, přičemž takový důkaz může být v případě trestního řízení vedeného proti právnické osobě rozhodujícím. Tato forma seznámení s novými či novelizovanými vnitřními předpisy je vhodná zejména pro ty právnické osoby, u kterých je osobní seznámení a školení zaměstnanců s vnitřními předpisy problematické, zejména s ohledem na velikost takové právnické osoby (případně velké množství poboček).

Závěrem autorka tohoto článku uvádí, že s ohledem na zachování principu právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodování by se jevilo vhodným, kdyby Ministerstvo spravedlnosti České Republiky prováděcím předpisem stanovilo, která opatření by měla být právnickými osobami implementována tak, aby byla ze strany orgánů činných v trestním řízení a následně i soudů považována za dostatečná.

Mgr. Lucie Čabanová,
advokátní koncipientka

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář s.r.o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490

Fax: +420 224 920 468

e-mail: ak@iustitia.cz

[1] Britská obchodní komora v České republice: UK Bribery Act 2010, Dostupné >>> [zde](#).

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)